

Zomeravondontmoetingen 2019 Margo Jonker

Uit: De navolging van Christus in jonge taal. Hertaald door Mink de Vries

Hoofdstuk 25

Wat is er nodig om vrede en rust in je hart te vinden en te groeien in het geloof?

De Heer zegt: Mijn zoon, dit heb Ik gezegd: mijn vrede laat ik bij jullie achter, mijn vrede geef ik aan jullie; zoals de wereld die niet geven kan geef Ik de vrede aan jullie (Johannes 14:27). Rust en vrede is iets waarnaar we allemaal verlangen, maar er iets voor doen om die rust en vrede te kunnen ervaren, daar hebben veel mensen geen zin in. Mijn vrede is voor bescheiden, eenvoudige mensen en voor mensen die het beste met iedereen voor hebben. Als je rust en vrede wilt vinden, vraagt dat heel veel geduld. Als je Mij hoort, naar Mij luistert en Mij navolgt, zul je echte rust en vrede ervaren.

De dienaar antwoordt: Wat moet ik dan doen?

De Heer antwoordt: Houd allereerst jezelf goed in de gaten, wat je doet en wat je zegt. Richt je aandacht op het doen van mijn wil en verlang of zoek geen dingen buiten mij. Wees niet te snel in je oordeel wanneer iemand iets zegt of doet. Bemoei je niet met zaken waar je niets mee te maken hebt. Als je deze dingen, die Ik net genoemd heb, nu ook gaat doen, kun je echt rust en vrede ervaren. Je raakt het dan ook niet meer zo snel kwijt. Trouwens – en dat is belangrijk om te weten -, dat wil niet zeggen dat je je nooit meer onzeker voelt of nooit meer te maken krijgt met geestelijke of lichamelijke problemen. Dat hoort nu eenmaal bij je huidige leven op deze wereld; pas in de hemel, bij God, heb je er helemaal geen last meer van.

Denk dus niet dat je, wanneer alles goed met je gaat en je nergens meer last van hebt, de echt rust en vrede hebt gevonden. Je moet jezelf ook niet geweldig goed gaan vinden of denken dat je heel speciaal en bijzonder bent, wanneer je merkt dat het goed gaat met je geloof en de liefde voor God. Want daar gaat het niet om, en daardoor groei je niet in je geloof; je wordt er echt niet beter van.

De dienaar vraagt: Waar gaat het dan wel om, Heer?

De Heer antwoordt: het gaat er om dat je je , vanuit je hart, helemaal overgeeft aan Mij en aan wat Ik wil, en dat je niet uit bent op je eigenbelang (I Korintiërs 13:5). Of dat eigenbelang nu groot of klein is, en of het voor nu of voor na dit leven geldt, dat maakt allemaal niets uit. Het gaat er om dat je volledig op Mij gericht bent; dan kun je Mij, in slecht en in goede tijden, op eenzelfde manier blijven danken, omdat alles even belangrijk voor je is.

Als je vertrouwen in de toekomst zo sterk en stevig is geworden dat je het ook zonder mijn steun kunt redden en bereid bent nog meer voor mij te doen, sla jezelf dan niet op de borst, zo van: kijk mij eens sterk zijn. Zoek ook niet allerlei uitvluchten wanneer het echt zwaar begint te worden, maar accepteer het als onderdeel van je groei en ontwikkeling.

Als je Mij daarbij lijft prijzen en blijft zien als een eerlijke en rechtvaardige God, ben je op de goede weg. De weg van rust en vrede. Je krijgt dan een nog groter en sterker vertrouwen in toekomst, waarin je vol vreugde voor Mij mag verschijnen (Job 33:26).

Als je op geen enkele manier meer wordt gehinderd door je eigen belang, weet je dat er ruimte is gekomen om echt te genieten van een overvloed aan rust en vrede, voor zover dat natuurlijk hier op aarde mogelijk is.

Waar gaat het om?

In het leven? In het geloof? Op de dag? In de nacht? Bij twijfel? Bij overtuiging? Bij God? Bij mens? Waar gaat het om – als u hier bent, vanavond, te midden van de klanken van de muziek en het zingen van de vogels? Of als u straks naar huis fietst om uw thuis op te zoeken?

Thomas a Kempis schrijft: 'De Heer antwoordt: het gaat er om dat je je vanuit je hart, helemaal overgeeft aan Mij en aan wat ik wil, en dat je niet uit bent o eigenbelang. Of dat eigenbelang nu groot of klein is, en of het voor nu of voor na dit leven geldt, dat maakt allemaal niets uit. Het gaat er om dat je volledig op Mij gericht bent; Dan kun je Mij, in slechte en in goede tijd, op eenzelfde manier blijven danken, omdat alles even belangrijk voor je is.'

Deze plek, Bergklooster, is voor mij verbonden met de vogels. Dat is allereerst omdat mijn man hier al jaren de broedvogels inventariseert. Op een zondags ommetje is het dan ook gebruikelijk dat wij hier op Bergklooster kijken of we de ransuil kunnen vinden. En of de mussen nog steeds uitbundig zich bewegen tussen heg en huis. Op zo'n tochtje gaat het er om te kunnen zien welke vogels er zijn op deze plek.

Daarnaast kom ik hier met regelmaat kom vanwege uitvaarten – als predikant betrokken bij mensen die hun laatste gang maken. Afscheid, loslaten, tijdelijkheid, eeuwigheid. Waar is het om gegaan in dat mensen leven? Kon iemand zin vinden, doel. Kon iemand gericht zijn op waar zij leefde, of wie Hij liefhad? Deze plek kent bij een rouwgelegenheid stilte. En dan is het alsof de stilte gedragen wordt door het lied van vogels. Soms uitbundig, als het lente is, of beginnende zomer. Soms ingetogener als het winter is. Maar dat er vogels zijn, maakt dat je van je af kunt kijken, of van je af kunt luisteren, juist op momenten dat je als mens in gekluisterd bent in je eigen verdriet en leed.

En deze plek is voor mij ook verbonden met geloof. Dat je leeft, en dat je sterft – en dat je weet hebt dat je opgenomen bent in het geschapen geheel dat bij God hoort. Dat weten en geloven is overigens lang niet altijd nadrukkelijk aanwezig. Ik ga er aan voor bij, kan er soms naar verlangen. Soms vertwijfeld, soms overtuigd. En zoals wij hier zitten, zullen wij allemaal onze eigen gedachten hebben die te maken hebben met de hoogten en diepten van leven, met schepping en geschapenheid, met leven en dood. Maar waar gaat het om, als u daar meer of minde aan denkt? Waar gaat het mij om, als ik daar nu over spreek? Heeft het te maken met de Geest die als een vogel wordt weergegeven? Of met het beeld van de grootste onder de vogels, de arend. Die staat voor hoe God mensen leert vliegen, en zich over durven te geven aan het leven?

Vogels die op dit moment in klank bezingen dat het in het leven ergens over gaat. En dat een mens die klank ontdekken kan. En dat het een durf is voor mensen om dat te kunnen en te willen horen.

Iets daarvan hoor ik ook in een gedicht van Guillaume van der Graft, dat ik hier graag zou willen lezen:

AFSCHEID VAN DE VOGELS

Wie werkelijk gelooft is als een vogel.

De paradijsboom die de wereld is

Staat voor de naderende duisternis,

De vogels zingen godlof-in-den-hoge.

Ze zijn er zeker van dat morgenvroeg

De zon weer schijnen zal, de zon weer schijnen,

Alles weer met de wereld in het reine;
Een dag, een handvol leven, is genoeg.
De vogels leven zonder aarzeling.
Kon ik mij zo volkomen overgeven
Aan wat mijn roeping is, toekomst of niet.
Want ik geloof toch in de God van 't leven
Die sterfelijk over de aarde ging?
Maar ik ben altijd kleiner dan mijn lied.
Guillaume van der Graft.

In dit gedicht komen dingen bij elkaar, die ik van waarde acht om op deze zomeravond, bij de steen van Thomas a Kempis, te verbinden. Vogels, overgave, leven, geloof.

Waar gaat het om in het leven?

Het is al een tijd geleden dat ik aanwezig was bij een lezing van Kader Abdollah bij hogeschool Artez, hier in Zwolle. Hij sprak over overgave. Met passie en ook vanuit eigen ervaring sprak hij daarover – de overgave van een kunstenaar. Een kunstenaar komt pas bij zijn echte zelf, als hij zich overgeeft aan wie hij is. En daarbij moet je niet bang zijn te vallen, of fouten te maken. En daarbij moet je zeker niet bang zijn om vanuit andere perspectieven te gaan werken, en andere culturen te ontmoeten. Integendeel. Overgave daaraan doet je groeien, leert je meer zien, maakt een groter kunstenaar van je. In overgave leer je te zien waar het omgaat in het leven.

Overgave. Ik citeer uit aantekeningen van die avond: 'Overgave kan gaan van je storten in iets naar eigen keus tot je overgeven aan wat groter is dan jezelf. Denkers uit het verleden, die het denken van onze maatschappij gevormd hebben, zagen in alles wat leeft een sterke drang tot zelfbehoud. Individuele vrijheid en democratie proberen dit zelfbehoud in goede banen te leiden. Maar overgave lijkt juist van ons te vragen om ons te verliezen, misschien met als doel om ons zelf opeen diepere manier te behouden.'

Overgave, een beweging die te maken heeft met het geloof. En zeker met het christelijk geloof. Maar misschien wel met alle vormen van geloof en leven in navolging van overtuigingen en idealen.

In ieder geval tekent overgave het leven van Jezus, hoe hij zich begaf in het leven, door de dood. Om zo tot de diepste kern van het leven te kunnen komen. Namelijk dat er een doorgang in het leven is vanwege liefde, Gods liefde.

'Is overgave nodig om betekenisvol te kunnen leven en het leven als betekenisvol te kunnen ervaren?' En misschien kunnen we de vraag vanavond scherper stellen: heeft overgave te maken met een leven dat ergens om gaat?

'Waarom geloof ik eigenlijk. Wat zoek ik daarin. Ik vraag me zelf ook wel eens af, waarom ik eigenlijk met God op pad ben. Zou het zonder God niet overzichtelijker zijn.

Mijn eigen antwoord daarop heeft te maken met hoe ik betekenis geef aan mijn leven. Dat de woorden en gedachten over God basis geven en perspectief. Wie ik ben heeft te maken met wie god is. God geeft woorden aan verleden en toekomst. Zonder God ontbreekt mij perspectief, diepte, en verbinding. Ik weet dat je ook op andere manieren naar perspectief en diepte en verbinding kunt zoeken. En ik weet ook dat dat gezocht kan worden in muziek, in politiek, in idealen, in dagelijksheid, in werk, in hobby's, in eten en

drinken, inzet voor een naaste. Ieder mens heeft denk ik een eigen weg te zoeken door het leven.

Voor mij is dat geloof, een geloof dat altijd kleiner is dan mijn lied. En, zo heb ik ontdekt, geloof heeft te maken met overgave, omdat, ik herhaal wat ik eerder zei, 'Overgave kan gaan van je storten in iets naar eigen keus tot je overgeven aan wat groter is dan jezelf.'

Het is mooi om bij Thomas a Kempis over overgave te lezen. Het is een overgave die volledig is aan God. En die niet getekend wordt door enig eigen belang. Dat je van je af durft te kijken. En dat dat belangrijk is om zo meer van leven en geloof, van God en mens, van jezelf en de ander te zien dan voor heen. Alles is even belangrijk geworden. De regen en de zon, de wind en de mist, de mensen, het leven, alles wat ligt in de hand van de Eeuwige God.

Een overgave, die overigens er niet zomaar is. Het vraagt wat van je. Als je rust en vrede wilt vinden, zegt Thomas a Kempis, vraagt dat veel geduld.

Maar het gaat dan ook over overgave die ruimte schept om te genieten van een overvloed van rust en vrede. En Thomas kan het natuurlijk niet laten om te zeggen: voor zover dat natuurlijk hier op aarde mogelijk is.

Het gaat Thomas a Kempis, zo lees ik het, om ruimte voor rust en vrede. En de weg daartoe is weg kijken van je zelf. Je zelf loslaten. Niet om nonchalant te worden, of een losbandig leven te gaan leiden, of om waarden van het leven te ontkennen. Maar juist het tegenovergestelde: een weg kijken dat je doet beseffen dat je onderdeel bent van schepping, dat het kleine buiten je van waarde is, en dat het nodig is dat je dat ziet. Overgave aan een waarde die niet uit jezelf komt, maar die je gegeven wordt. Dat maakt je zorgzaam naar anderen. En naar het andere. Dat maakt je betrokken, gelovig, levendig, menselijk. Dat maakt je tot een mens. Ieder mens op een eigen manier. Niet uit eigenbelang. Maar omdat alles en allen van belang zijn.

Overgave aan het leven, zoals dat is. Wetende dat dat leven ingebed is in een groot geheel, dat niet in mijn hand is. Of uw hand.

Een worden met dat gegeven, geschapen leven, opdat je een wordt met rust en vrede. En ruimte ontvangt. Klankrijk en kleurrijk. Volledig leven.

Herkenbaar verwoord, vind ik, in een gedicht van C.O. Jellema.

Zomernacht, C.O. Jellema

Doe nu eens even die gedachten dicht van je.

Denk nu eens beter niet na over morgen.

Kijk niet steeds weer die bosrand van gisteren

na, bramenplukker die je bent zoals vroeger

maar nu. Maak even geen onderscheid tussen

een wie en hoezo en de kans op anders.

Doe in je hoofd uit de lamp, hoor wat er is,

ademt en ritselt, kwaakt in de kikkers.

Leef met je lichaam van nachtwind de koelte.

Geeuw je een gat in het hart en proef

het zo rood als sap van bramen, wees langzaam
door vogels gezongen het wordende licht.